

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Régi és új élet a Duna jegén*

Forrás:

Magyarország

Bp.
(Hely)

1922. II
(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

308

Hely

Idő

"1922"

Személy

Helyszám

Régi és új élet a Duna jegén

A „lulajozásló” a Búchidig — Dursilli-tábor és vidám farsangok a Duna hátán — Mióta tilos a Duna jegére lépni?

(A Magyarország tudósítójától.) A februárban szokatlanul kemény hideg szokatlan változást idézett elő Budapest képeiben: a Duna mára teljesen beállott. A fokozatosan egybeforradt jégkéreg tegnap már elérte a város határát s mára a város mentén is állottak az egymásra torló jégtáblák, páncéllal borítva a Dunát. A jég nem egyenletes, mindenfelé kiemelkedik egy-egy tábla és hó borítja a Duna jeges kergét. Itt-ott egy-egy kisebb fék sötétlik az ezüstös jégkéregben, a Rudas- és Gellért-fürdők hévvizének torkolatai körül sirályok és a Velencei-tóról iderándult vadkacsák lepik el a rést és lesik a halakat, amelyek egy-egy hóveggel légzésre előzőnlik ezeket a kisebb-nagyobb lékeket. Ez ma az egész élet a Dunán, eltűntek a kis propellerek, az utóbbi időben egyébként is megrikkult vonatohajók, a Duna a jégnek és néhány vadmadárnak kizárólagos birodalma lett. Csend van a Dunán. A jég és a hó hideg csendje.

Nem így volt ez mindig, amikor beállott a Duna jége. Fontos közlekedési eszközzé vált ilyenkor a vastag jégréteg, amely ráborult a Duna lassan hömpölygő vizére és alkalommá vidám szórakozásokra, új és változatos élet kezdésére. Hiszen valaha királyt is választottak a Duna jegén, emlékezetes az 1458-ik esztendő, amikor Szilágyi Mihály hadai és a köznemesség Hollós Mátyást kijálozták ki a magyarok királyává. De nem kell ilyen nagyon messzire visszamennünk a múltba, jól tudjuk, hogy a múlt század első részében is, amikor a két testvérvárost még nem kötötték össze a hidak modern köútjai, hanem hajóhid bonyolította le az összeköttetést Buda és Pest között.

Ott állott a hajóhid a Nagyhíd-utca, a mostani Deák Ferenc-utca végében és ott állott egészen a Lánchíd megnyitásáig, 1849-ig. De csak akkor állott ott, amíg zajlani nem kezdett a Duna jége. A legelső jégzajlásra elvontatták és attól kezdve télvíz idején csónakok szállították Pestről Budára és vissza az embereket. Sokszor

valóságos élet-halálharc volt ez,

ugy csákyázták át a csónakot nagy küzdelemmel egyik jégtábláról a másikra és bizony gyakran megesezt, hogy a Nagyhíd-utcától elindult csónak a Sárosfürdő tájékán, vagy még lejjebb ért partot. Ugy hívták ezt az utazást, hogy: lulajozni (akkor is l betűk vannak itt, ha a szedő ur egész bizonyosan l betűt szed az l-ek helyett) és bizony többször megesezt, hogy lula-

jozás közben a csónak összetört. Más mód azonban az átkelésre nem volt, már pedig az átkelés Pestről Budára és viszont már abban az időben is nélkülözhetetlenné vált. Hiszen Budán székelték a legfontosabb kormányhatóságok, ott lakott a nádor, sok fontos ügyes-bajos dolgukat kellett Budán elintéznük az embereknek és Budán volt a Karmelita-apáca épületéből átalakított színház, a mai Várszínház, amint hogy a nevezetes budai hálokra, József nádor báljára is, át kellett jutniok a pesti uraknak és hölgyeknek, Dérgyári ifjasszony naplójából is olvashatjuk, mennyit szenvedtek télvíz idején szegény színészeink, akiknek előadás után a többé-kevésbé befagyott Dunán kellett eljutniok pesti lakásukba. És bizony akérhányezor megesezt, hogy a nádor báljáról lemaradtak estélyruhás hölgyek és urak, mert nem sikerült Budára jutniok az egymásra csapódó jégtorlaszok között.

Persze mindez megváltozott akkor, amikor végkép befagyott a Duna. Ilyenkor elvesztették szerepüket a csónakok, ilyenkor szabaddá vált a közlekedés Pest és Buda között és ilyenkor

ig élet kezdődött a Duna jegén.

Nagy mulatózások, vig jársangok üttek déridót a hideg jegen. Emlékezetes a 78—79-i nagy tél, amikor ezrek és ezrek tanyáztak a Duna jegén és szórakoztak a ringliszipes és cirkuszi bódék közt, egy valóságos dunai wurstliban, amely tanyát ütött a jégen.

1879 után aztán hosszú ideig nem fagyott be teljesen a Duna, egészen 1890/91 teléig, amikor is éppen Szilveszter éjszakáján állott be a Dunán a jég. Ez a tél azonban emlékezetes Budapest történetében, mert ettől kezdve tiltották meg a Duna jegén át való közlekedést.

A Duna jegének megállását nagy örömmel fogadták az egész városban, melynek apraja-nagyja ellepte Újév reggelére a Dunát. Egész kis utcákat tapostak ki a jégen Pest és Buda között, így az egyik a mai Erzsébet-híd fejétől a Rudasfürdőhöz, a másik pedig odébb, a Petőfi-tér felső részétől indult el Budának. A kis jég-utcákat a hóba dugdosott karácsonyfákkal és lámpákkal szegélyezték. Hamarosan óriási élet fejlődött ki a jégen. Lent az összekötő vasuti hídnál, ahol különösen vastag és sima volt a jégkéreg, korcsoltgapálya alakult ki, egybeült pedig egy sereg elarusító ütött tanyát, egész narancsarusokkal, gesztenyesütőkkel, percesekkel, vörös likőrökkel és egyéb jó dolgok árusítóival.

Ennek a nagyszerű életnek azonban váratlan megszüntettség vetett véget 1891 január 4-én.

Ekkor ugyanis a délutáni órákban beszakadt a Duna jége. Ahol ma az Erzsébet-híd pesti hídfője van, habisbárka állott, amelynek tulajdonosai, hogy megvédjék, többször is felvágták a jeget a bárka körül. A bárka fölött száz méternyire ömlött akkor a Dunába a főváros központi csatornája, amelynek melegebb vize azután felpuhította és megvékonyította az ottlevő jégkergét. E két pont között letérve a szilárd részekről, a vasárnap délutáni órákban vagy ötven ember tanyázott, amikor

egyszerre csak a jég beszakadt a lábuk alatt.

A szerencsétlenség híre egyszerre elterjedt az egész városban, amely összesereglett a katasztrófa színhelyén. A parton állók közül főbben a szerencsétlenül jártak segítségére igyekeztek sietni, de közülük is számosan a jég alá jutottak, a vízbe, amely ott az akkori vízállás mellett több, mint három méter mély volt. Akkor a szomszédban, az Eskü-tér és Dunapart sarkán, a belvárosi plébániának földszintjén és pincéjében tanyázott még a központi tüzoltóság, amelynek legényei és tisztjei létrákkal és kötelekkel azonnal mentésre szettek, eljöttek több kocsival a lipótvárosi bazilika bazarjából Kresz Géza önkéntes mentő is és így sikerült a fuldoklók nagyrészt megmenteni. De sohasem állapították meg véglegesen, hogy kik és hányan vesztették el akkor életüket a Duna jeges hullámai között.

Mint ilyenkor szokás, szigorú vizsgálatot rendeltek el, ezenkívül pedig

egyszersmindenkorra megfíltották a Dunán való közlekedést.

Azóta többször is beállott a Duna, de a jegen való közlekedés és szórakozás tilos. Utoljára 1917-ben borította be teljesen és pedig jó hosszú időre jég a Dumát és érdekes, akkor is az a ritka eset történt, ami most, hogy februárban, február derekán jagyott be a Duna, holott a régi hagyomány azt tartotta, hogy ha januárban be nem áll, februárban már nem is állhat be a Buda, Mohács, Nándornál elfolyó nagy folyó.